

בש"פ 2386/23 - יקיר דבס נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2386/23

לפני: כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

העורר: יקיר דבס

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
(השופט נ' אבו טהה) מיום 26.2.2023 במ"ת
47920-12-22

תאריך הישיבה: ז' בניסן התשפ"ג (29.3.2023)

בשם העורר: עו"ד אלעד גויגולד

בשם המשיבה: עו"ד אושרה פטל-רוזנברג

החלטה

לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט נ' אבו טהה) מיום 26.2.2023 במ"ת 47920-12-22, בה הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

1. ביום 22.12.2022 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירות של יבוא סם מסוכן והחזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית - עבירות לפי סעיפים 13 ו-7(א) ו-(ג) רישא, לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש],

עמוד 1

התשל"ג-1973, בהתאמה (להלן: פקודת הסמים המסוכנים).

2. על פי עובדות כתב האישום, במהלך שהותו של העורר בהודו, בין התאריכים 23.10.2022 ל-22.11.2022, יצר העורר קשר עם עמית רחום, בן דודו (להלן: עמית), והציע לו כי ישלח אליו משלוח מהודו שיכיל סמים עבור העורר, כאשר בתמורה הוא ישלם לעמית סך של 5,000 ₪. עמית הסכים אך ביקש כי בתמורה יינתן לו סם מסוכן מסוג קטמין בשווי של 5,000 ₪. העורר הסכים להצעה האמורה.

לצורך ביצוע המשלוח, שלח עמית לעורר צילום דרכון ואת כתובת בית סבו של עמית, שהיה ריק מדיירים, אליו תמוען החבילה. במועד שאינו ידוע למשיבה, ולפני ה-23.11.2022, שלח העורר או מי מטעמו, חבילה מהודו הממוענת אל עמית לכתובת הסב. החבילה הכילה 1,004.43 גרם נטו של סם מסוג קטמין, שהוסלק בארבעה כדים בעלי דופן כפולה. עוד הוכנסו לתוך החבילה שנשלחה בדים ותיקי בד צבעוניים. החבילה אותרה על-ידי חוקרי המכס עם הגעתה לישראל והועברה למשטרת ישראל. יום לאחר מכן, במסגרת פעילות משטרתית, נפתחה החבילה עם הסם, והוצאו ממנה שניים מן הכדים. עמית, שלא ידע שהחבילה עם הסם נתפסה על-ידי המשטרה, התקשר בהנחיית העורר, לחברת השליחויות ולמשרדי המכס, על מנת לברר היכן החבילה. גם העורר התקשר לחברת השליחויות.

ביום 5.12.2022, ובמסגרת פעילות משטרתית, התקשר שוטר משטרת ישראל אל עמית, הציג עצמו כשליח וביקש למסור לו את החבילה עם הסם. על פי תיאום בין השניים, נמסרה החבילה לעמית וזה הובילה לעורר. העורר פתח את החבילה, הוציא ממנה את שני הכדים והורה לעמית להניחם ברכבו. כוח משטרה שהגיע למקום עצר את העורר ועמית, ותפס את שני הכדים שהכילו 502.37 גרם קטמין. בחיפוש שנערך בכיס מכנסיו של העורר נמצא סם מסוג קטמין במשקל 0.31 גרם, שהיה בתוך בקבוקון ממתכת.

3. עם הגשת כתב האישום הגישה המדינה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בבקשה נטען, בין היתר, כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיחוס לו; כי מתקיימת בעניינו עילת מעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שכן קיים יסוד סביר לחשש שיסכן את ביטחון הציבור; וכי קיימת חזקת מסוכנות מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק המעצרים, מאחר שמדובר בעבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים. להשלמת התמונה יצוין, שאף נגד עמית הוגש כתב אישום המייחס לו את אותן העבירות בהן הואשם העורר.

4. בדיון שנערך ביום 11.1.2023, הסכים בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ולקיומה של עילת מעצר, וביקש להפנות את העורר לקבלת תסקיר מעצר אשר יבחן היתכנותה של חלופת מעצר, לרבות מעצר בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה והורה על עריכת תסקיר מעצר תוך שצוין כי "אין בעצם הפניית[העורר] לקבלת תסקיר, כדי לטעת ציפיות בלבו של [העורר], בשים לב למדיניות השיפוטית שהתווה בית המשפט העליון בעבירות מושא כתב האישום".

5. ביום 22.2.2023 הוגש תסקיר מעצר בעניינו של העורר, בו לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרורו לחלופת מעצר. על רקע אירועי העבר, לרבות חבירתו של העורר לחברה שולית, אימוץ התנהגות פורצת גבולות, וצריכה מזדמנת רבת שנים של חומרים ממכרים, העריך שירות המבחן כי הוריו של העורר התקשו לתת מענה לצרכיו, ולהציב לו גבולות מיטיבים, ברורים ועקביים. עוד צוין כי העורר נוקט עמדה הגנתית, מצומצמת וממזערת באשר להתנהלותו,

ונמצא כי הוא נעדר יכולת לערוך התבוננות בדפוסי התנהלותו, תוך שהוא שולל בעייתיות או נזקקות טיפולית. בנסיבות אלה, שירות המבחן התקשה להעריך את מידת הסיכון הנשקפת מן העורר, אך קבע כי אין באפשרותו לשלול קיומו של סיכון מעין זה.

אשר לחלופת המעצר שנבחנה - מעצר בית בבית אמו של העורר בישוב אלפי מנשה, בפיקוח הוריו - שירות המבחן התרשם ממסירותה של האם ומרצונה לסייע לבנה, וכן מהבנתה לנדרש ממנה במסגרת הפיקוח. עם זאת ציין כי האם שללה מעורבות של העורר בעולם הסמים, קשרים שוליים או דפוסים בעייתיים בהתנהלותו. לאור נטיית האם לגונן על העורר והיעדר הכרתה בחלקים בעייתיים בהתנהלותו, העלה שירות המבחן ספק באשר ליכולתה לזהות מאפיינים בעלי פוטנציאל סיכון בהתנהלותו. בשים לב לכך שמדובר במפקחת יחידה, שכן האב לא הגיע לפגישה ונמסר על-ידי האם כי לא יוכל לשמש כמפקח, סבר שירות המבחן כי מדובר במפקחת שלא תוכל לספק פיקוח כנדרש.

6. ביום 26.2.2023, נערך דיון נוסף בבקשה למעצר עד תום ההליכים. העורר ביקש להורות על שחרורו לחלופה שנבחנה על-ידי שירות המבחן, תוך עיבוי מערך הפיקוח באמצעות הוספת אביו כמפקח, וכן אחותו החיילת בסופי שבוע - אשר התייבבו שניהם לדיון. עוד עמד העורר על גילו הצעיר, עברו הנקי, ועל היותו אב גרוש במשמורת משותפת לילדה בת שנה וחצי. כן הפנה העורר לתסקיר שירות המבחן שנערך, אשר לשיטתו הינו תסקיר חיובי במהותו. לחלופין, ביקש העורר לדחות את הדיון לצורך קבלת תסקיר משלים אשר יבחן גם היתכנות למעצר בפיקוח אלקטרוני.

7. המדינה מצידה התנגדה לשחרורו של העורר לחלופת מעצר ועמדה על המסוכנות העולה מעובדות כתב האישום, לרבות התחכום שבהברחת הסם, סוג הסם וכמות הסם שהוברחה במקרה דנן. עוד נטען כי נגד העורר קמה חזקת מסוכנות סטטוטורית, וכי מסוכנות זו מקבלת משנה תוקף, בשים לב למאפייני אישיותו ודפוסיו כפי שאלו עולים מתוך תסקיר שירות המבחן. בנסיבות אלה, ומשלא הובאו טעמים מיוחדים או נימוקים כבדי משקל, שיצדיקו סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן, סברה המדינה כי יש להורות על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.

8. לאחר שמיעת טענות הצדדים, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. בהחלטתו, עמד בית המשפט המחוזי על חומרתן של העבירות בעניינו, וכן על המסוכנות הגבוהה הנשקפת מעצם התעוזה והיכולת להחדיר סמים אסורים לתחומי מדינת ישראל. כן עמד בית המשפט המחוזי על נסיבות ביצוע העבירות שמלמדות על תחכום, תכנון מקדים, השקעה כספית והסתייעות באחר לקידום המעשה הפלילי, ועל כך שהעורר מהווה חוליה מרכזית בשרשרת הפצת הסם. בית המשפט המחוזי הוסיף ודחה את בקשת העורר לקבלת תסקיר משלים, תוך שציין כי הבעייתיות בשחרורו לחלופה טמונה בנתוניו ובדפוסיו הבעייתיים של העורר וכן בהתרשמות שירות המבחן, שאין ביכולתה של האם לזהות מצבי סיכון או להציב גבולות לעורר. ולבסוף קבע כי אף שהעורר צעיר ללא עבר פלילי, אין בכך כדי לגבש נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן.

מכאן הערר שלפניי.

9. בערר נטען כי שגה בית המשפט המחוזי עת שלא בחן ולא התייחס בהחלטתו להיתכנות מעצרו של העורר בדרך של פיקוח אלקטרוני. נטען כי הצטברות הנסיבות הנוגעות לגילו הצעיר, עברו הנקי וכן מחויבות משפחתו לסייע לו ולפקח עליו, מטות את הכף לבחינת אפשרות זו. כן נטען כי אין בעמדה המגוננת של אם העורר כדי לפסול אותה מלשמש כמפקחת במקרה דנן. לחלופין נטען, כי משעה שבית המשפט המחוזי בחר שלא לבחון את המפקחים הנוספים

שהוצעו על-ידי העורר, היה עליו להורות על עריכת תסקיר משלים.

10. לאחר עיון בערובהחלטתו של בית המשפט המחוזי, ושמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך לפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

11. כאמור, נקודת המוצא לדיון היא, כי עבירות של יבוא וסחר בסמים כגון זו המיוחסת לעורר, נמנות עם העבירות המקימות חזקת מסוכנות סטוטוריתלפי סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק המעצרים, המצדיקה ככלל מעצר מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים המשפטיים. לפיכך, סטייה מן הכלל האמור, תיעשה רק במקרים חריגים שבהם יש בכוחה של החלופה המוצעת להפיג את המסוכנות הנשקפת מן הנאשם (בש"פ 3770/21 אברבך נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (29.6.2021); בש"פ 8077/21 אבו נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (2.12.2021); בש"פ 576/20 פלונית נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (13.2.2020); בש"פ 3358/19 מדינת ישראל נ' בן עוז, פסקה 6 (17.5.2019)).

12. בעניינינו, המעשים המתוארים בכתב האישום - יבוא סם מסוכן מהודו; משלוח הסם בכדים בעלי דופן כפולה; התיאום המוקדם שבוצע עם עמית; ההסתייעות בו לשם קבלת הסם והובלתו בפנים הארץ - מעידים כולם על תחכום, תכנון מוקדם, ותעוזה רבה, כמו גם על חלקו הדומיננטי של העורר בביצוע העבירה. אלה מלמדים על מסוכנות גבוהה המקימה קושי בשחרורו לחלופת מעצר או בהעברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני. העובדה שהעורר הוא אדם צעיר נעדר עבר פלילי אכן נזקפת לזכותו, אך אין בה בלבד כדי להצדיק במקרה דנן חריגה מן הכלל, המחייב כאמור מעצר מאחורי סורג ובריח בעבירות מעין אלה. לכך מתווספת עמדתו של שירות המבחן, אשר לא המליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר, בין היתר נוכח דפוסים בעייתיים בהתנהלותו, ולנוכח התרשמותו כי אמו לא תוכל לזהות מצבי סיכון. הגם שבית המשפט לא מחויב באימוץ המלצותיו של שירות המבחן, הרי שסטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן כגון זו תיעשה במקרים חריגים בלבד (בש"פ 4214/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (28.6.2018); בש"פ 1495/17 מדינת ישראל נ' זאודי, פסקה 20 (21.2.2017)). בית המשפט המחוזי לא מצא טעם המצדיק סטייה מן הכלל האמור ואף לא ראה להורות על עריכת תסקיר משלים בעניינו של העורר, ולא מצאתי טעם המצדיק התערבות בהחלטתו. למותר לציין כי בהעדר פיקוח הולם, אין גם במעצר בפיקוח אלקטרוני, כדי ליתן מענה לקשיים שתוארו בתסקיר המעצר שעה שמדובר בעבירות שניתן לבצען אף בעת מעצר בפיקוח אלקטרוני.

אשר על כן - הערר נדחה.

ניתנה היום, י"א בניסן התשפ"ג (2.4.2023).

שׁוֹפֵט